

Sygn. akt IX Ko 46/20

POSTANOWIENIE

Dnia 22 września 2020 roku

Sąd Rejonowy w Gliwicach IX Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Szymon Markowicz

Protokolant: Marta Czarnuch

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 22 września 2020 roku w G.

w przedmiocie wniosku o uchylenie prawomocnego mandatu karnego

na podstawie art. 101 k.p.w.

postanawia

uwzględnić wniosek i uchylić prawomocny mandat karny datowany na dzień 20 kwietnia 2020 roku seria Db numer (...) nałożony przez funkcjonariusza Komendy Miejskiej Policji w G. na M. K., syna K..

UZASADNIENIE

Na ukaranego nałożono w dniu 21 kwietnia 2020 roku (datowany na 20 kwietnia 2020 roku) mandat karny za wykroczenie polegające na niezastosowaniu się do przepisów higieniczno-sanitarnych (nie wskazano na czym polegające), to jest z art. 54 k.w. w zw. z art. 46b ustawy (nie wskazano jakiej).

Mandat ten ukarany przyjął. Jednakże następnie złożył wniosek o jego uchylenie powołując się na to, że nie był zobowiązany do stosowania się do naruszonych przepisów (zasłaniania ust i nosa) z uwagi na problemy zdrowotne.

Sąd zważył co następuje.

Zgodnie z art. 54 k.w. „Kto wykracza przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu się w miejscach publicznych podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.”

W pierwszej kolejności należy wskazać, że nakładający mandat nie wskazał w jego treści jakie przepisy miał naruszyć ukarany. Domniemywać jedynie można, że powołany art. 46b to art. 46b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi w brzmieniu obowiązującym w dniu nałożenia mandatu. Przepis ten nie zawierał żadnych samoistnych przepisów określających prawa czy obowiązki obywateli ale jedynie określał jakie ograniczenia praw i wolności obywateli mogą zostać dokonane w drodze rozporządzenia wydawanego w trybie art. 46a tej ustawy.

Zgodnie z art. 46a powołanej wyżej ustawy w brzmieniu obowiązującym w dacie nałożenia mandatu:

„W przypadku wystąpienia stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego o charakterze i w rozmiarach przekraczających możliwości działania właściwych organów administracji rządowej i organów jednostek samorządu terytorialnego, Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, na podstawie danych przekazanych przez ministra właściwego do spraw zdrowia, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw administracji publicznej, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz wojewodów:

1) zagrożony obszar wraz ze wskazaniem rodzaju strefy, na którym wystąpił stan epidemii lub stan zagrożenia epidemicznego,

2) rodzaj stosowanych rozwiązań - w zakresie określonym w art. 46b

- mając na względzie zakres stosowanych rozwiązań oraz uwzględniając bieżące możliwości budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.”

Zgodnie z art. 46b powołanej ustawy:

„W rozporządzeniu, o którym mowa w art. 46a, można ustanowić:

- 1) ograniczenia, obowiązki i nakazy, o których mowa w art. 46 ust. 4;
- 2) czasowe ograniczenie określonych zakresów działalności przedsiębiorców;
- 3) czasową reglamentację zaopatrzenia w określonego rodzaju artykuły;
- 4) obowiązek poddania się badaniom lekarskim oraz stosowaniu innych środków profilaktycznych i zabiegów przez osoby chore i podejrzane o zachorowanie;
- 5) obowiązek poddania się kwarantannie;
- 6) miejsce kwarantanny;
- 7) (uchylony);
- 8) czasowe ograniczenie korzystania z lokali lub terenów oraz obowiązek ich zabezpieczenia;
- 9) nakaz ewakuacji w ustalonym czasie z określonych miejsc, terenów i obiektów;
- 10) nakaz lub zakaz przebywania w określonych miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach;
- 11) zakaz opuszczania strefy zero przez osoby chore i podejrzane o zachorowanie;
- 12) nakaz określonego sposobu przemieszczania się.”

Z kolei art. 46 ust 4, do którego odwołuje się art. 46b stanowi:

„W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 1 i 2, można ustanowić:

- 1) czasowe ograniczenie określonego sposobu przemieszczania się,
- 2) czasowe ograniczenie lub zakaz obrotu i używania określonych przedmiotów lub produktów spożywczych,
- 3) czasowe ograniczenie funkcjonowania określonych instytucji lub zakładów pracy,
- 4) zakaz organizowania widowisk i innych zgromadzeń ludności,
- 5) obowiązek wykonania określonych zabiegów sanitarnych, jeżeli wykonanie ich wiąże się z funkcjonowaniem określonych obiektów produkcyjnych, usługowych, handlowych lub innych obiektów,
- 6) nakaz udostępnienia nieruchomości, lokali, terenów i dostarczenia środków transportu do działań przeciwepidemicznych przewidzianych planami przeciwepidemicznymi,
- 7) obowiązek przeprowadzenia szczepień ochronnych, o których mowa w ust. 3, oraz grupy osób podlegające tym szczepieniom, rodzaj przeprowadzanych szczepień ochronnych

- uwzględniając drogi szerzenia się zakażeń i chorób zakaźnych oraz sytuację epidemiczną na obszarze, na którym ogłoszono stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii.”

W dacie nałożenia na ukaranego mandatu w wykonaniu art. 46a powołanej wyżej ustawy obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. § 18 tego rozporządzenia nakładał obowiązek zakrywania przy pomocy odzieży lub jej części, maski, maseczki albo kasku ochronnego ust i nosa w środkach transportu publicznego oraz miejscach ogólnodostępnych.

Należy wskazać, że w istocie ani art. 46b ani art. 46 ust 4 powołanej wyżej ustawy nie zawierają delegacji ustawowej, która pozwalałaby wprowadzić w drodze rozporządzenia powszechny obowiązek zakrywania ust i nosa. Artykuł 46b (pkt 4) powołanej ustawy przewiduje możliwość wprowadzenia rozporządzeniem obowiązku poddania się badaniom lekarskim oraz stosowania innych środków profilaktycznych (co mogłoby zawierać w sobie obowiązek zasłaniania ust i nosa) jednakże jedynie w stosunku do osób chorych i podejrzanych o zachorowanie. Obowiązku zasłaniania ust i nosa nie można również traktować jako ustanowienia nakazu określonego sposobu poruszania się (art. 46b pkt 12 powołanej ustawy). Zasłanianie ust i nosa to nie jest bowiem sposób poruszania się ale sposób zachowania. Nie są to pojęcia tożsame. Również sam prawodawca nie uznaje zdaje się obowiązku zasłaniania ust i nosa jako elementów „nakazu określonego sposobu poruszania się” skoro w powołanym wyżej rozporządzeniu zasady poruszania się w czasie stanu epidemii określono w innym przepisie (§ 17 rozporządzenia). Należy zresztą wskazać, że nakaz zasłaniania ust i nosa adresowany jest także do osób, które „nie poruszają się” – np. przebywających na plażach czy w parkach. Wskazać wreszcie należy, że również tytuł rozdziału 8 sugeruje, że zdaniem prawodawcy zasłanianie ust i nosa nie jest nakazem określonego sposobu poruszania się. Tytuł ten brzmi: „Nakaz określonego sposobu przemieszczania się oraz obowiązek stosowania środków profilaktycznych”. W rozdziale tym – liczącym dwa paragrafy – w § 17 określono zasady przemieszczania się w czasie stanu epidemii, zaś w § 18 obowiązek zasłaniania ust i nosa. Porównanie zatem tytułu rozdziału oraz jego zawartości wskazuje na to, że sam prawodawca uznaje obowiązek zasłaniania ust i nosa nie za nakaz określonego sposobu poruszania się ale za obowiązek stosowania środków profilaktycznych. Te jednak – jak wskazano wyżej – mogą być określane w rozporządzeniu jedynie w odniesieniu do osób chorych i podejrzanych o zachorowanie.

Również w art. 46 ust 4 powołanej ustawy brak delegacji, która pozwalałaby na wprowadzenie w drodze rozporządzenia nakazu zasłaniania ust i nosa. Nie może to zostać uznane za „czasowe ograniczenie określonego sposobu poruszania się”. Obowiązek zasłaniania ust i nosa nie jest ograniczeniem określonego sposobu poruszania się ale nakazem określonego zachowania, nie są to pojęcia językowo tożsame. Zresztą ograniczenia określonego sposobu poruszania się opisano w rozdziale 2 powołanego rozporządzenia (§ 3 do 6 rozporządzenia), zaś obowiązek zasłaniania ust i nosa w rozdziale 8 (§ 18).

Jednocześnie należy wskazać, że rozporządzenie może zostać wydane jedynie w celu wykonania ustawy, nie może wykraczać poza zakres delegacji. Niedopuszczalne jest również w ocenie Sądu rozszerzające interpretowanie przepisów ustaw zawierających delegację do wydania rozporządzenia.

Abstrahując zatem nawet od zgodności z Konstytucją rozwiązania przyjętego w art. 46a i 46b powołanej wyżej ustawy, które pozwalają na szerokie ograniczanie praw i wolności obywateli (w tym tych przyznanych i gwarantowanych Konstytucją) w drodze de facto rozporządzenia wykonawczego bez jednoczesnego wypełnienia konstytucyjnych warunków do takiego zabiegu, należy wskazać, że przepis porządkowy (nakaz zasłaniania ust i nosa) zawarty w rozporządzeniu powołanym wyżej, nie został wydany na podstawie ustawy. Artykuły 46 ust 4 i 46b powołanej ustawy nie zawierają upoważnienia do wprowadzenia tego typu obowiązku. Artykuł 54 k.w. jako warunek karalności za niestosowanie się do przepisów porządkowych wymaga natomiast aby były wydane z upoważnienia ustawy. W czynie ukaranego brak zatem kompletu znamion czynu zabronionego – przepis, który naruszył, nie był wydany z upoważnienia ustawy – w konsekwencji uznać należy, że czyn ukaranego nie był czynem zabronionym jako

wykroczenie. To ostatnie – nałożenie mandatu za czyn nie będący czynem zabronionym jako wykroczenie – jest przesłanką do uchylecia prawomocnego mandatu karnego, o czym stanowi art. 101 § 1 k.p.w.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji.

SSR Szymon Markowicz